

Specializacija zadeva tudi obrazilo *-nia* (*-omnia*, *-arnia*, *-alnia*), v rabi pri tvorbi poimenovanj zaprtih proizvodnih prostorov, dvoran, tovarn itd., npr.: *barmarnia* (barvalnica), *montažomnia* (montaža), *odlewnia* (livarna), *pocekalnia* (čakalnica), *mylegarnia* (valilnica). — Pri poimenovanju odprtih prostorov, npr. polja, je v rabi formant *-isko*, npr.: *kartoflisko* (krompirišče), *kapuścisko* (zelnik). Jezik se brani pred večpomenskimi oblikami in specializacija v pomenu obrazil je znamenje te težnje.

6.1 Na koncu spregovorimo še o pojavu, ki je na meji med besedotvorjem in oblikotvorjem. Gre za rabo moških poimenovanj ženskih poklicev, zelo razširjeno v sodobni poljščini. To ne velja samo za priimke, temveč tudi za funkcije, ki jih imajo ženske v družbenem in poklicnem življenju, ter za znanstvene naslove, npr. *pani Walczak* (gospa Walczak) namesto stare oblike *pani Walczakowa* (gospa Walczakova), *profesor Nowak* namesto *profesor Nowakowa* (profesorica Nowakova), *prezes* (predsednik), namesto pričakovane ženske oblike *prezeska* (predsednica), *docent* namesto *docentka*. Da bi že oblika priimka sama ne opozarjala na civilni stan poimenovane ženske, niso v skladu z novimi družbenimi spremembami več v rabi oblike na *-anka* (hči, npr. *Pakulanka*) in *-ina* (žena, npr. *Puzynina*), izpeljane iz moških priimkov na *-a*, izgublja se oblika na *-ówna* (hči, npr. *Stepniakówna*), izpeljana iz moških priimkov na soglasnik; ohranja se še oblika na *-owa* (žena, npr. *Mayenowa*), izpeljana iz moških priimkov na soglasnik, pa tudi ta v zadnjem času opazno izginja iz rabe. Nesklonljivost naslovov in priimkov je v sodobni poljščini znamenje ženskega spola in ima podobno vlogo kot besedotvorno obrazilo.

6.2 Sprememba v delovanju nasprotja moški : ženski spol je podobno kot emancipacija povzročila stilistično prevrednotenje starih modelov, npr. *aptekarzowa* (lekarnarica), *mecenasowa* (odvetnica), *profesorowa* (profesorica) v pomenu lekarnarjeva, odvetnikova, profesorjeva žena. V sodobnem jeziku imajo te oblike šaljiv prizvok. Družbene spremembe so tudi povzročile, da ni več v rabi poimenovanje poklicev na *-czyk*, npr. *kranczyk* (krojaček), *kominiarczyk* (dimnikarček), *piekarczyk* (pekec), s katerimi so nekdanje poimenovali vajence in mlajše pomočnike.

7 Naj sklenem. Spremembe v povojni poljščini so posledica različnih potekov. V besedotvorju se nadaljujejo, modificirajo, prevrednotujejo in odmirajo tradicionalne besedotvorne vrste, pojavljajo pa se tudi besedotvorne novote. Kot nasprotujoči si težnji delujeta sintetičnost in analitičnost poimenovanj. Pojave novih oblik spremlja izginjanje starih. Razširja se možnost vezanja osnov in to vpliva na omejevanje starih vezanj, s specializacijo pomenov nekaterih obrazil naraščajo vloge drugih, terminologizacijo besedja spremlja determinologizacija itd. — Nobeden izmed naštetih potekov ni samostojen in neodvisen; sprememba v enem sproža spremembe v drugem, kar priča o zapletenosti besedotvornega sestava. Spremembe, do katerih v njem prihaja, izvirajo tako iz jezikovnih kot zunajjezikovnih vzrokov, kakršni so npr. družbene in življenjske spremembe, stiki z drugimi jeziki itd.

Božena Ostromecka-Frączak
Filozofska fakulteta v Ljubljani
Prevedel Tone Pretnar

PREKMURSKA LEDINSKA IMENA — IN PRIMER JAVA S PANONSKOSLOVENSKIMI IMENI

1 Ledinska imena v dolnjem Prekmurju, ki je bilo do leta 1777 pod zagrebško škofijo¹.

¹Ledinska imena so povzeta po vizitacijskih zapisnikih in pri imenu je dostavljena letnica vizitacijskega zapisnika. Uporabljeni so naslednji vizitacijski zapisniki: *Visitatio canonica* — Kazóiana 1698, objavljena v *Acta ecclesiastica Sloveniae*, V. zv., Ljubljana 1982, 239–296. — *Visitatio canonica Batthyanyana* — leto 1756 in 1758. — *Visitatio canonica Szilyana* — leto 1778. — *Visitatio canonica* — leto 1808 (gornje Prekmurje). — *Visitatio canonica* — leto 1811 (dolnje Prekmurje). — *Visitatio canonica* — leto 1829 (gornje Prekmurje). — *Visitatio canonica* — leto 1830 (dolnje Prekmurje). Originalni zapisniki so v škofijskem arhivu v Szombathelyu. K črkopisu nekaj pojasnil: *cs* = č, *cz* = c; *ch* = č, tudi *h*; *gy* = dž; *ny* = nj; *ph* = f; *qu* = kv; *s* = š, tudi *s*; *ts* = č; *tz* = c.

1. In diverticulo *Borovje* (1778), *Borovje* (1811), *Borovje* (1830) — Bogojina. 2. In diverticulo *Brezovicza* (1811), *Brezovitza* (1830) — Beltinci. *Pri cseszte* (1778), *Pri Cseszty* (1811), *pri Cseszti* (1830) — Beltinci. — 3. In diverticulo *Czirkevne nyive* (1778), *Czirkevne Nyive* (1811), *Czerkevne Nyive* (1830) — Turnišče. — 4. *Pri Csretah dicto* (1778) — Beltinci. — 5. In diverticulo *Csrethe* (1778), *Csrethe* (1811), *Csrethe* (1830) — Bogojina. — 6. *Na dolicsi* (1811), *na Dolicsi* (1830) — Črenšovci. — 7. In diverticulo *Duga nyiva* (1811), *duga nyiva* (1830) — Črenšovci. — 8. *Duge nyive* (1778), *Dügenyic* (1811), *Duganyiva* (1830) — Bogojina. — 9. In loco *Goricza* (1778), *Goricza* (1811), in loco *Goritz dicto* (1830) — Bogojina. — 10. In loco *Velika Goricza* (1778), *pri Goriczi* (1811), *pri Goriczi* (1830) — Beltinci. — 11. *Za grabom dicto* (1778), *Za grabov* (1811), *za Grábov* (1830) — Beltinci. — 12. In diverticulo *Gredami dicto* (1778), *Gredami* (1811), *na Gredaj* (1830) — Bogojina. — 13. In diverticulo *Ivánkocz* (1778), *Ivánkócz* (1811), *Ivánkócz* (1830) — Lendava. Na tem področju je bil v srednjem veku zaselek Iwankatheluky (1291), tj. zahodno od Petišovcev². — 14. In diverticulo *Majelicza dicto* (1778), *Jelitza* (1811), *Jelitza* (1830) — Beltinci. Verjetno izhaja iz imena: *majelovec* 'der Tannenwedel' in *jelič* 'die Tanne'³. — 15. In diverticulo *Kamenscsicza* (1811), *Kamenscsicza* (1830) — Črenšovci. — 16. In diverticulo *Koth* (1778), *Kóth* (1811), *Kóth* (1830) — Dobrovnik. — 17. In diverticulo *Kupelits* (1811), *Kupelits* (1830) — Dokležovje. — 18. In loco *Lippa* (1778), *Lippa* (1811), *Lipje* (1830) — Bogojina. — 19. rivus *Lipponyak* (1811) — Lenti. — 20. In diverticulo *Pod lougom* (1811), *pod Lougom* (1830) — Črenšovci. — 21. In loco *pri Pusztí Nyeváh dicto* (1778), *Pri pusztinyiva* (1811), *pri pusztí nyivaj* (1830) — Beltinci. — 22. In diverticulo *Za Opletari dicto* (1778), *Zapopletari dicto* (1811), *Za Oppletari* (1811), *Za oplétári* (1830) — Beltinci. — 23. In diverticulo *Za Oplotom* (1778), *Zaopletarom dicto* (1830) — Dokležovje. *Opletar* je zagrajen prostor, ograja. — 24. In diverticulo *Orlovcsák* (1778), *Orlovcsák* (1811), *Orlovcsák* (1830) — Črenšovci. — 25. *Oucol* (1256), staja za svinje na področju turniške prazupnije⁴. — 26. In diverticulo *Palina* (1830) — Čentiba. To je Polana. — 27. In diverticulo *Pri pili* (1778), *Pri pyli* (1811), *pri Pili dicto* (1830) — Beltinci. *Pil* je die Bildsäule = znamenje⁵, v tem primeru je bil to križ. — 28. In diverticulo *Pri prelogi* (1811), *Pri prelogi* (1830) — na področju Gančan. — 29. In diverticulo *Pri Rhasti* (1811), *pri Rhasti* (1830) — Črenšovci; *Rhast* = *hrast*. — 30. In loco *Pod Szloporiczom dicto* (1778) — Beltinci. Verjetno od besede *slop* 'steber'. — 31. in diverticulo *Szmüdnicza nuncupato* (1778) — Beltinci. Izhaja od besede *smudje*. — 32. in loco *Gornyi Stuk dicto* (1778), *Gornistuk* (1811), *Gornyi Stük* (1830) — Dokležovje; beseda *Stük* 'kos zemljišča', nem. *das Stück*. — 33. In diverticulo *Versich* (1778), *Versits* (1811), *Versits* (1830) — Bogojina. To je *Vršič*, od *vrh*. — 34. in diverticulo *Zdegonitza* (1811), *Zsegonitza* (1830) — Beltinci. — 35. in diverticulo *Zsabnyik dicto* (1778), *Zsábnyik* (1811), *Zsábnyik* (1830) — Bogojina.

2. Ledinska imena v gornjem Prekmurju, ki je bilo do leta 1777 pod györsko škofijo:

1. *Pri bedny* (1698) — Motovilci. — *Pri bednyi* (1756), *PriBednyi* (1778), *pri Begnyi* (1808), *pri Begnyi* (1829) — Gornji Petrovci; *bedenj* 'hohler Baumstamm' = votlo drevo, ki se uporabi za obod (okvir) v studencu⁶, *Pri bednyi*: pri takem studencu. — 2. *Berenye lás* (1829) — Gornji Senik; *berenye* izvira od *brnje* 'die Dammerde' = črna prst', *lás* pa od imena *laze*. — 3. *Fararszko borovgye* (1778), *Fararszko borovgye* (1808), *Farasko borovje* (1829) — Pečarovci; *farar* = evang. pastor. — 4. In diverticulo *Brangeláz*, *Brangyeláz* (1756), *Brengelász*, *Brengyelász* (1808), *Brangyelász* (1829) — Gornji Senik. Prvi del besede *Brange-*, *Brangye-* morda od besede *brank*; drugi del, *lás*, pomeni 'laze, otrebljen svet (zemljišče)'. — 5. *Decskin breg* (1756), *Decskinbreg* (1778), *Detskin breig* (1808), *Decskin breig* (1829) — Gornji Senik. — 6. *Pharárszki brig* (1756), *Fararovo Breig* (1808), *Fararovo Breig* (1829) — Grad. — 7. *Pri bükeny* (1698) — Kuzma. — 8. *Czirkevnyo bukonya* (1698), *Czirkevna bukónya* (1756), *Popovszka bukonya*

² I. Zelko, Historična topografija Slovenije — Prekmurje do leta 1500, Murska Sobota 1982, 45.

³ M. Pleteršnik, Slovensko-nemški slovar. Ljubljana 1894, 365 in 543.

⁴ I. Zelko, n. d., 71.

⁵ M. Pleteršnik, Slovensko-nemški slovar, 1895, 37.

⁶ M. Pleteršnik, Slovensko-nemški slovar, 15—16.

⁷ M. Pleteršnik, 1894, 64.

(1756), *Czerkevna Bükonya*, *Popovszky Bükonya* (1778) — Gornji Senik; *bukonya*, *bükonya* 'bukovje'. — 9. *Bükunyicza* (1756), *Bükoonicza* (1778), *Bükooniza* (1808), *Bükoonitza* (1829) — Pečarovci. — 10. *Obercirqui* (1756), *Ober Cserkvi* (1808), *Ober Czerkvi* (1829) — Križevci. — 11. ...in territorio Ivánócz (in) promontorio Sancti Benedicti in diverticulo *Czerkevnyák* (1756). — Sv. Benedikt-Kančovci. — 12. *Czirkevnyek* (1756) — Vel. Dolenci. — 13. In diverticulo *Caelina* (1756), *Cselina* (1778) — Cankova. — 14. ...kre donkovszke *czeszte* (= poleg dankovske ceste; 1698), Pri posznanovszkoj *czesztli* (1698) — Pečarovci. — 15. In diverticulo *Pri Cziglenczi* (1756) — Koprivnik. — 16. *Pod Cziglenczaj* (= pod opekarno; 1756) — Vidonci. — 17. *Tsingerécs-ben* (1627)⁸, *Czingeres*, *Csingerész* (1698), *Csingericza* (1756), *Csingerics* (1778), *Csingerics* (1808), *Csingeres* (1829) — Grad; ledinsko ime *Csingerics* je morebiti iz madž. besede *cseng-eni* 'zveneti, odmevati'. — 18. In diverticulo *Csretta* (1698), *Csreta* (1778), *Csreta* (1808) — Martjanci. — 19. *Csereta* (1698) — Večeslavci. — 20. *Tserta* (1808) — Hodoš. — 21. In diverticulo *Nadeuczi* (1778), *Nadeoczzy* (1808), *Na Deoczi* (1829) — Cankova. — 22. In diverticulo *Nadeuczaj* (1698), *Nadeucsaj* (1756), *Nadeucsai* (1778), *Nadeucsaj* (1808), *Nadeucsaj* (1829) — Kuzma. Avg. Pavel razlaga takole: na *dőocai* — slovenski: *delčec*, *delec* = der Waldanteil, Grundanteil⁹. — 23. *Gorenecki dol* (1698) — Pečarovci. — 24. In diverticulo *Popovszkomdoli*, *Popovszki do* (1756), *Popovszky dou* (1778), *Popovszkom douli*, *Popovszky dou* (1808), *Popovszkom douli* (1829) — Gornji Senik. — 25. *Dolinczky do* (1756), *Dolenszky dou* (1808), *Dolenszky duo* (1829) — Vel. Dolenci. — 26. In diverticulo *V douli* (1778) — Grad. — 27. ...vulgo *Udolczi* (1756) — Vidonci. — 28. ...in promontorio *Duchenicza* dicto (1756) — Sebeborci. — 29. In diverticulo *Dugáznos* (1756), *Dugaznos* (1778), *Dugoznosz* (1808), *Dugoznosz* (1829) — Gornji Senik. — 30. In diverticulo *Sztári phárov* aliter a régi Pháraház helye = kraj, kjer je bilo staro župnišče (1756) — Sv. Benedikt. — 31. In diverticulo *Sztári Pharov* (1756), *Sztári farov* (1808), *Sztári Farov* (1829) — Gornji Petrovci. — 32. *Czirkveni gaj* (1698), *Czirkewnyi gaj*, *Popovszkigai* (1756), *Czérkevni Gáj* (1778), *Popovszky Gaj* (1808), *Czirkveni gaj* (1829) — Gornji Senik. — 33. *Za Gájom*, *Za Nouvim Gajom* (1778) — Cankova. — 34. *V Gaiczi* (1698) — Motovilci. — 35. *Germovecz* (1698), *Gyermovecz* (1756), *Germovecz* (1778) — M. Sobota. — 36. *Decskinagrab* (1756) — Gornji Senik. — 37. In diverticulo *Vgrajkaj* (1756), *Grajka*, *Grajki* (1778) — Motovilci. — 38. In diverticulo *Grájka*, *Koucina Grajka* (1829) — Dolnji Senik; *grájka* pomeni 'ograja, pregraja, plot' kot v dolnjem Prekmurju *oplétar*. — 39. In diverticulo *Grebenchek* (1778) — Gornji Senik. — 40. In diverticulo *Gumilla* (1778) — Grad. — 41. In diverticulo *Gomilicza*, *Gumilicza* (1778) — Večeslavci. — 42. *Vraie Koricze* vel ördögi tekenyő = madž. vražje korito (1756), *Vraie Gorice* (1808), *Vrejsze Koricze* (1829) — Pečarovci. — 43. In diverticulo *Gmaiszkagorizca*, aliter in Paperdeje 'duhovnikov gozd' (1756) — Kančovci. — 44. *Pri hosstárij*, seu vendégfogadó 'pri gostilni' (1756) — Gornji Petrovci. — 45. *Guszinyák verr* (1698), *Gusinyák* (1756) — Kuzma. — 46. In diverticulo *Petringyárek* (1756), *Petrin járek* (1808), *Petrin Járek* (1829) — Gornji Senik. — 47. In diverticulo *Karesjárek* (1756), *Kresjárek* (1756), *Ukares járki* (1778), *Kares járek* (1808), *Karesjárek* (1829) — Gor. Senik. — 48. vulgo *Gyericskovgyárek* (1756) — Koprivnik. — 49. In diverticulo *Za Járkom* (1808), *Za Jarkom* (1829) — M. Sobota. — 50. *Za Jousjom* 'za jelšjem' (1808) — Pertoča. — 51. *Kalina* (1756) — Cankova; *kalina* = die Pfütze = mlakuža¹⁰. — 52. In diverticulo *Na kámli* dicto (1808), *Na Kamli* (1829) 'na kamnu' — M. Sobota. — 53. In diverticulo *Kercsinyai* 'krčevina' (1778) — Cankova. — 54. In diverticulo *Na Konopliszi* 'na konopljišču' (1808) — M. Sobota. — 55. *Prikosztanovgyi* seu *Gesztenyésben* (1756), pri *Kosztanyovny* (1808), pri *Kosztanouvji* 'pri kostanóvju' (1829) — Gor. Petrovci. — 56. In diverticulo *Koziák* (1756), *Koziák* (1808), *Koziák* (1829) — Gornji Senik. — 57. In diverticulo *Na Koziaki* (1756) — Vidonci. — 58. In diverticulo *Kresoina* (1808), *Kresoina* (1829) — Motovilci; 'travníška kreša?'. — 59. *Crisopotije* (1698), *Krisopottye* (1756), *na Krisopotty* (1808), *Na Krisopottyi* (1829) — M. Sobota. — 60. *Prae crisi* 'pri križu' (1698) — Motovilci. — 61. In diverticulo *Lakticza* (1756), *Lakricza* (1808), *Lakoicza* (1829) — Gornji Senik; morda izhaja od besede *lakotnica*, kar pomeni die Rippenweichgegend 'podrebrje'. — 62. In promontorio vulgo *Laorát* (1698) — Pertoča. — 63. In diverticulo *V leszci*

⁸ *Payr Sándor*, Egyháztörténeti emlékek, Sopron, 1910, 123.

⁹ *Pabel Agost*, A vashidegkúti szlovén nyelvjárás hangtana, Budapest 1909, 6.

¹⁰ *M. Pleteršnik*, 1894, 381.

(1698), *V leiszi* (1778) — Motovilci. — 64. *Gmainszky log* (1756) — Gor. Petrovci-Adrijanci. — 65. In diverticulo *Lokaj* (1698) — Motovilci. — 66. *Na Lokáj* (1756) — Koprivnik; loka 'močvirnat travnik'. — 67. *Na Locziczáj* (1698), *Locziczáj* (1756) — Motovilci. — 68. In diverticulo *Lopáta* (1756) — Cankova. — 69. In diverticulo *Meja* (1756) — Čikečka vas. — 70. *Cserna Mlaka* (1756), *Cherna Mlaka* (1778), *Csernamlaka* (1808), *Cserna mlaka* (1829) — Pečarovci. — 71. *Müzgai* (1698), in *Müzgai* (1756), *Müzga* (1778) — Motovilci. — 72. In diverticulo *Müzgain* (1778) — Kuzma. — 73. *Na fararszki nyivai* (1698), *Na nyirkaj* (1756), *Med nyivámi* (1778) — Motovilci. — 74. in *Voszkoy-niti 'v ozki njivi'* (1698) — Večeslavci. — 75. In diverticulo *Duganyiva* (1756), *Duganyiva* (1808), *Duganyiva* (1829) — Gornji Senik. — 76. In diverticulo *Oberschanye* — de facto sylva pinea = smrekov gozd (1756), *Oberschanye* (1778), *Oberscsanye* (1808) — Pečarovci; *obraščanje* — od *obradi*. — 77. Duodecim areolas, vulgo *ogon* (1756) — Martjanci; 12 brazd je bilo en *ogon*. — 78. In diverticulo *Ográd* (1756) — Gornji Petrovci. — 79. In diverticulo *Pod Ougradi* (1778), *Podogrady* (1808), *Pod Ogradi* (1829) — Cankova. — 80. In diverticulo *Domanyi ográd* (1756), *Dományi ográd* (1808), *Dományi ográd* (1829) — Gornji Senik; *domanyi* 'domać'. — 81. In diverticulo *Jankinograd* (1756), *Jankinogradt* (1778), *Jankin ográd* (1808), *Jánkin ográd* (1829) — Gornji Senik. — 82. In diverticulo *Kouszinograd* (1756), *Kouszin Ograd* (1778), *Kouszin Ograd* (1808), *Kouszin Ograd* (1829) — Gornji Petrovci — Adrijanci. — 83. In diverticulo *Reninograd* (1756), *Renuv Ograd* (1808) — Gor. Petrovci. — 84. *Agrum* in diverticulo *pod Outovami* (1808), *Pod Outavami* (1829) — M. Sobota; *pod Otavami*, otavišče. — 85. *puszta parlagh* = madž. pust prelog; (1756) — Hodoš. — 86. In promontorio *Alsó Pécsna* (1698), *Pecsna* (1756), *Pécsna* (1778), *Pécsna* (1829) — Sv. Jurij-Rogaševci. — 87. In diverticulo *Na peiszki* (1698), *Napeiszki* (1756), *Peiszek* (1778), *Na peiszky*, *Gornji peiszek* (1808), *Napeiszki* (1829) — Motovilci. — 88. In diverticulo *Napodokaj* (1756), *Napodojkai* (1778) — Lemerje-Cankova; 'na potokah'. — 89. ... in filiali Motovilcz in diverticulo *pouleg Pertocsa* — inter vicinities fluvii, et territorio Also-Szlavetsensis (1808), *pouleg Pertotsa* inter vicinities fluvii et territorio Also-Szlavetsensis (1829) — Motovilci-Grad; *Pertoča* je potok, ki teče skozi Dolnje Slaveče. — 90. vulgo *Kotnyákova Polovincea* (= polovica; 1756) — Vidonci-Grad. — 91. ... pratum in territorio Falkócz in diverticulo *Pystika* (1756) — Fokovci-Sv. Benedikt; *pustika* 'pust kraj'. — 92. ... in promontorio *Rájsza* (1778) — Pertoča; morda izhaja od nemške besede *das Reis* 'mladika, trta, dračje, protje'. — 93. ... sylva, vulgo a *Rekettye erdő* (= madž. gozd; 1698), *Rekettye* (1756), vulgo *Rekettye* in vicinities fluvii Lendva (1829) — Sv. Jurij-Rogaševci; *Rekettye* = Rakičje. — 94. ... vulgo in *Erjaiceza*, ... *V argyaiczi* (1698), *Erjaiceza* (1756) — Motovilci; od *rja*. — 95. In diverticulo *Na Robej* (1778) — Gornji Senik; na Robeh. — 96. *Szkradynek dictum* (1808), *Szkradnyek* (1829) — Cankova; 'skrajni travnik'. — 97. In diverticulo *Sridnyi Stük* ... ab occidente antiquo rivulo, ab oriente vulgo *Csernamlaka* (1756), *Szreidnyi Stük* (1778), *Dalejsnyi Stük* (1778), *Domanyi Stük*, *Szrednyi Stük*, *Dolnyi Stük* (1808), *Dományi stük*, *Szreidnyi stük*, *Dolnyi Stük* (1829) — Martjanci; *Stük* 'kos zemljišča'; *domanyi* 'domaći'; *dalejsnyi* 'daljni'. — 98. In diverticulo *Czirkeвно topolje* (1698), *Topolgye* (1756), *Topolgye* (1778), *Topolgye* (1808), *Topolgye* (1829) — Gornji Senik. — 99. ... in *Pharoska Tratta* (1756), in diverticulo *Fararszka Tratta* (1778), *Faroszka tratta* (1808), *Faroszka tratta* (1829) — Pečarovci. — 100. *Goszpoczni trávníkai* (1698), *V Goszpoczky Trávníkai* (1756) — Motovilci. — 101. vulgo *Kizdoblanszki traoniczje* (1698), *Kiss Dablánszky Trávníki* (1756), *Kizdoblanszky Trávníkay* (1808), *Kiszdoblanszky Trávníkay* (1829) — Kuzma. Iz imena vasi *Küzdóblanj*, danes Kuzma. — 102. In diverticulo *Popovszki Trávník* (1756) — Markovci. — 103. In diverticulo *Dolnyi Trávníczke*, *Gornyi Trávník* (1778), *Gornyi Trávník* (1808), *Gorni Trávník* (1829) — Cankova. — 104. In diverticulo *Velki Trávník* (1756), *Veliki Trávník* (1808), *Veliki Trávník* (1829) — Gornji Petrovci. — 105. *Popovszky Trávník* (1808) — M. Sobota. — 106. In diverticulo *Na Gornyi Trebesaj* (1756) — Motovilci. — 107. *V Gornyi Trebesaj* (1778) — Cankova. — 108. In *Vaudinaij* (1698), *Vaudinaj* (1756) — M. Sobota; v *Vodinah*. — 109. In diverticulo *Verbaj* (1778) — Kuzma; *pri Vrbah*. — 110. In diverticulo *Verbics* (1756) — Tišina; od *vrba*. — 111. In diverticulo *Zavinczom* (1756) — Vidonci; 'za vinsko kletjo'. — 112. In diverticulo *Szlatka voda* (1778) — Grad. — 113. *V czirkevnom verhi*, *Velikom verhi*, in promontorio *Veliki verh* (1698), *Velikum verhi* (1756), *Velikom verhi* (1778), *Velikom vrh* (1808), *Velikom vrh* (1829) — Gornji Senik. — 114. *Zomárkovszki verhom* (1756), *Za Markovszkim Verhom* (1778), *Za Mar-*

koszkim vrhom (1808), *Za Markoczin Vrhom* (1829) — Markovci. — 115. Promontorium vulgo Szent Trinitas hegye seu *Nedelszki verh* (1698), *Nedilszki orh* (1756), *Nedelszky verh* (1778) — Gornji Petrovci; *Nedelski vrh* = Gornji Petrovci. — 116. vulgo *Naverkhi* (1698), *Na verki* (1756), *Naverhi* (1778), *Naverhy* (1808), *Naverky* (1829) — Kuzma; 'na vrhu'. — 117. In promontorio *Veliki verh* (1778), *Veliki orh* (1808), *Veliki Vrh* (1829) — Cepinci. — 118. In diverticulo *Vrachianicz* (1756) — Pertoča. *Vračianec* izhaja morda od besede *vračanje* — na primer, da se vrača živina na pašo.¹¹ — 119. In diverticulo *Zaloka* (1756), *Zaloke* (1778), *Zaloka* (1808), *Zaloka* (1829) — Gornji Petrovci; *zaloka* eine abseitige Waldwiese¹². — 120. *Faroffszka zemla* (1698), *Pharoszka Zemla* (1756), *Zirquena Zemla* (1756), *Czérkvena Zemla* (1778), *Pharovszka zemla* (1778) — Murska Sobota. — 121. In diverticulo *Pharofivalun Zemla*, seu a Phárahöz való föld (= madž. k župnišču spadajoča zemlja; 1756), k farofi valon *Zemla* (1778), k farofi velon *Zemla* (1808) — Pečarovci. — 122. In diverticulo *Popovszka Zemla* (1756), *Czirkevna Zemla* (1756), *Popovszka zemla* (1778), *Popovszka zemla* (1808) — Markovci. — 123. In diverticulo *Cirkevna Zemla* (1756), *Zvonska Zemla* (1756), *Czérkevna Zemla* (1778), *Zvonska Zemla* (1778), *Czerkevna Zemla* (1808), *Zvonska zemla* (1808) — Gornji Senik; *zvonska zemlja* je bila učiteljeva, ki je bil tudi zvonar. — 124. In territorio *Tóthkereszturiensi* in diverticulo *Pharovszka zemla* (1756), *Fararska zemla* (1808), *Fararszka Zemla* (1829) — Križevci. — 125. In diverticulo *Pod Zlaki* (1756) — Vidonci; *pod žlaki* 'pod potmi'. Janos Fliszár navaja za prekmursko žlak madž. izraz *hegyalja* 'pot po pobočju'¹³.

Medtem ko je v dolnjem Prekmurju: *Borovjé*, pa je v gornjem Prekmurju palatalizacija: *Borogyé* — in še več drugih primerov: *Petrin gyárek* (1756), *Brangyeláz* (1756) in *V argyaiczi* (1698). —

3 Primerjava s panonskoslovenskimi imeni iz srednjega veka okoli Blatnega jezera. Kako so imenovali panonski Slovenci Mosaburch — Blatenski kostel?

Med prekmurskimi ledinskimi imeni so *Decskin breg* (1756), *Decskina graba* (1756), *Petrin gyárek* (1756), *Jankin ograd* (1756), *Kouszin ograd* (1756), *Renin* (= Hrenin) *ograd* (1756). Na Goriškem še danes pravijo *Čerpnjak-in*, *Fick-in*, *Kozar-in* itd. V srednjem veku je bilo po vsem Prekmurju v navadi žensko svojilno priponsko obrazilo. Vzemimo primer *Beltinci*, Beletafalua (1381)¹⁴, izvira iz osebnega imena *Belta*. Leta 1086 je bilo v kraju Sár v vespérmski županiji več slovenskih imen — in sicer *Belta*, *Gnevko* (Gneuku), *Slavko* (Zlaucu), *Benafa*, *Milost* (Milozt), *Zamudi*, *Križ* (Cris), *Poznan* (Pozman). *Belta* je bil eden izmed oračev (aratra bovum cum mansionibus)¹⁵. — Pri prekmurskih krajevnih imenih je bila ženska svojilniška oblika v naslednjih primerih: *Bratoninch* (1379), *Bodonynch* (1365), *Peteninch* (1347), *Pyczonynch* (1499)¹⁶.

Panonski Slovenci so poznali in rabili besedo *grad*. V listini iz leta 1019, s katero je madž. kralj sv. Štefan ustanovil (obnovil) benediktinsko opatijo v Zalavárju, je navedena vas: in villa *Podgrad*¹⁷. — Leta 1157. je ustanovil grof Walfer samostan v bližini Némétujvára, severno od Monoštra (Szent Gotthárd) in ga podredil benediktinski opatiji v Pannonhalmi (... monasterio Sancti Martini in Sacro Monte Pannonie). Tretji zaselek (zemljišče), ki ga je izročil opatiji, se je imenoval »tertium praedium, quod *Podgrad* vocatur — cum quatuor aratris et octo mansionibus«¹⁸.

Najstarejši podatki za Blatno jezero so naslednji: 1055: in loco, qui vulgo dicitur Tichon super *Balatin*¹⁹; 1055: est alius locus in eodem *Bolatin*, inter Putu-ueize et

¹¹ M. Pleteršnik, 1895, 791.

¹² M. Pleteršnik, 1895, s. v.

¹³ J. Fliszár, Vend-magyar szótár — Vendiski-vogrszki recsник, Budapest 1943, 190.

¹⁴ I. Zelko, Historična topografija Slovenije ..., Murska Sobota 1982, 19.

¹⁵ Sörös Pongrácz, A bakonybéli apátság története, Budapest 1903, 270—271.

¹⁶ I. Zelko, Historična topografija ..., str. 21, 23, 73, 76.

¹⁷ Füßy Tamás, A zalavári apátság története, VII. kötet, Budapest 1902, 495, 499.

¹⁸ Erdélyi László, A pannonhalmi főapátság története, I. kötet, Budapest 1902, 604; — in: Sörös Pongrácz, Az elenyészett benzés apátságok, XII. kötet, Budapest 1912, 309.

¹⁹ Ker bodo velikokrat citirana naslednja dela, navajam kratice teh del: PRT, I = Erdélyi László, A pannonhalmi főapátság története, I. kötet (első korszak), Budapest 1902. — PRT, II = Sörös Pongrácz, A pannonhalmi főapátság története, II. kötet (második korszak), Budapest 1903. — PRT, VII = Füßy Tamás, A zalavári apátság

Knez. Ime *Putu* razlaga Bárczi z osebnim imenom *Pot* — in pravi, da je krajevno ime *Putu* iz osebnega imena.²⁰ Osebnost ime *Pot* se javlja v Oplotnici, v bližini Slov. Konjic, namreč v letih 1642, 1644, 1646, 1650 in 1656, in sicer Jurij *Pot* (Pott, Poth) in žena Alenka.²¹ Obliko *uueieze* razlaga Bárczi z besedo *vejész* in pravi, da je verjetno finsko-ogrškega izvora, kar bi pomenilo 'Fischzaun', 'ograja za ribe'.²²

1135: iuxta lacum *Balatyn* (PRT, VIII., 273)¹⁹; 1211: super *Bolotin* (PRT, X., 503)¹⁹; 1260: insulam in *Balatio* (PRT, II., 309)¹⁹. János Melich pravi, da ti podatki pričajo, da je bilo ime Balaton že pred prihodom Madžarov in ni izginilo po osvojitvi domovine (Panonije). Prav tako trdi, da je izvor imena Balaton južnoslovanskega izvora, iz besede *blato*.²³ Toda Balaton se prvotno ni nanašal na Blatno jezero, temveč samo na močvirnat *Kis Balaton* 'Mali Balaton'. Kniesza: »Ursprünglich bezog sich der Name wohl nur auf dem sumpfigen Kis-Balaton.«²⁴ In Holub: »Ta Mali Balaton je bil pokrit s trstičem kot poseben del zemljišča v močvirju. Pribinov grad je bil na večjem otoku reke Zale.«²⁵ — Mali Balaton se je razprostiral v dolini reke Zale od Zalavárja do Komárvároša, na zahodni strani Blatnega jezera.²⁶ Torej v kraju, kjer je v sredini stal Pribinov grad. Zato so ga imenovali panonski Slovenci *Blatin grad*.

V Murski Soboti je navedeno ledinsko ime *Križopotje*. Tako je tudi ob popisu zemljišča leta 1256: ... in divisione duarum viarum, que vulgo dicitur *cryst ut* ... (PRT, VIII., 294), *ut 'pot'*. To zemljišče je bilo last opatije Bakonybél, severozahodno od Veszpréma. Mejniki (meta) stoji na križišču, ki ga ljudstvo imenuje *cryst ut* 'križopotje'. — Na Gornjem Seniku je ledinsko ime Berenye *lász* in Brangeláz (1756). Tudi v panonski Sloveniji so primeri za *Laze*: 1083: Quartum praedium est, quod vocatur *Lazii* (PRT, I., 591); 1210: *Lazi* (PRT, I., 619); 1373: Symon de *Lazy* (PRT, VIII., 295). Ta kraj je v severnem delu županije Veszprém. — 1280: villa *Laaz* (Cs. III., 439)²⁷. — V Motovilcih je ledinsko ime *V leisz* (1778). Enak primer se javlja leta 1086: incipit terminari a culmine montis, qui dicitur *Lessu* (PRT, VIII., 268). Kraj je bil severozahodno od mesta Veszprém. — V Pečarovcih je bilo ledinsko ime *Cserna Mlaka* (1756). Tudi v panonski Sloveniji je tak primer: 1347: circa unam aquam paludosam *Malaka* vocatam ..., per eandem *Megemalaka* ...²⁸. Mlaka v županiji Baranya, v soseščini Vajszló in Nagy-Csány. — V turniški prazupniji je bilo ledinsko ime *Oucol* (1256)²⁹, 'staja za svinje'. *Akol*, danes *Akli puszta* — v županiji Veszprém, ob zgornjem toku reke Gerece. Podatki so ti-le: 1086: villa, que vocatur *Ocol* (PRT, VIII., 269); — 1254: de villa *Ocol* (PRT, VIII., 292); — 1259: de villa *Okol* (PRT, VIII., 297); — 1369: *Ocol* (PRT, VIII., 365).

Popovszka zemlja (1756) — Markovci, Popovszki gai (1698) — Gornji Senik, Popovszka bukonya (1756) — Gornji Senik. — Ko je leta 1053 izdal madžarski kralj Andrej I. ustanovno listino tihanijske benediktinske opatije, je v tej listini omenjen kraj cum nomine *Poposka* (PRT, X., 488); — 1092: villa *Poposka* (PRT, X., 497); — 1211: in villa *Poposca* isti sunt servii: (med ostalimi): *Serdeh*, *Pete* (Peter), *Pentec*, *Nemegeh*, *Tompa* (PRT, X., 505); — 1314: *Popsuka* (PRT, X., 547). Oblika *Popsuka* je sestavljena iz *Pop* + madž. beseda *suk-a* — *suk* 'vas, naselbina' —, končnica *-a* je madžarska slovenska končnica. Slovenski prevod je 'Popovska naselbina'.

V Motovilcih je leta 1698 navedeno ledinsko ime *Prae crisi* (pri križu!). Ako je v slovenskem Prekmurju oblika *prae* navedena namesto *pri*, ni nič čudnega, da so

története, VII. kötet, Budapest 1902. — PRT, VIII = Sörös Pongrácz, A bakonybéli apátság története, VIII. kötet, Budapest 1903. — PRT, X = Erdélyi László, A tihanyi apátság története, X. kötet, Budapest 1908.

²⁰ Bárczi Géza, A tihanyi apátság alapítólevele. Budapest 1951, 24.

²¹ *Geburtenbuch* 1628—1678, Gonobitz.

²² Bárczi Géza, n. d., 23.

²³ Melich János, Szláv jövevényszavaink, I. kötet, 2. rész, Budapest 1905, 101.

²⁴ Kniesza István, Ungarns Völkerschaften im XI. Jahrhundert, Budapest 1938, 162.

²⁵ Holub József, Zala megye története a középkorban, Pécs 1929, 26.

²⁶ Füßy Tamás, A zalavári apátság története, VII. kötet, Budapest 1902, 435.

²⁷ Csánki Dezső, Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában, III. kötet, Budapest 1897, 439.

²⁸ E. Nagy, Codex diplomaticus hungaricus Andegavensis, V. kötet, Budapest 1887, 42, 43, 77.

²⁹ Ivan Zelko, Historična topografija ..., str. 71.

na ozemlju panonske Slovenije ravno takšni primeri. Prvi je *Peremarton*, kraj vzhodno od Veszpréme, v neposredni bližini naselbine Sár, kjer se leta 1086 omenja več slovenskih osebnih imen. Podatki: 1238: *Primortun* (PRT, I., 759); 1352—1357: *Premortun*, *Premartino*³⁰, v kraju je bila župnija Primartinu; 1357—1340: *Premortun* (PRT, I., 781). Ila Bálint³¹ razlaga krajevno ime *Peremarton* tako: drugi del imena je osebno ime Martin, o sprednjem delu *Pere-* pravi, da je izvir tega imena negotov. Eno mnenje je, da je iz turškega *bār* 'dati'; druga domneva bi bila, da je romunskega porekla: *Peire*, *Pierre*. — Na Slovenskem je več krajevnih imen s predlogom *pri*, na primer: *Pricerkev*, *Prigorica*, *Prilesje*, *Prilipe*³². — Drugi primer je *Peresztég*, kraj severovzhodno od Vasváru, v Železni županiji. Podatki: 1086: in *Preztég* (PRT, VIII., 269); 1268: *Pereztegg*³³; 1368: in *Prestegh* (PRT, VIII., 365). O krajevnom imenu *Peresztég* pravi Kniesza, da je brez dvoma slovansko. *Pre-* je iz oblike *pri*; *steg* 'pot, steza'.³⁴ Tako razlaga tudi Melich³⁵.

V Fokovcih v Prekmurju je bilo ledinsko ime *Pystika* (1756). Prav enako krajevno ime je v listini iz leta 1019, s katero je madžarski kralj sv. Štefan ustnovl benediktinsko opatijo v Zalaváru (v *Blatin gradu*), in sicer *Pyssteka* (PRT, VII., 495). Füßy, ki je to listino izdal, pravi, da je bilo to nenaseljeno zemljišče (lakatlan föld volt), in sicer v sosesčini krajev Gétye in Horváthi, to je severovzhodno od kraja Zalaigrice in severozahodno od Zala-Apáti.

V Prekmurju je veliko ledinskih imen *vrh*, *verh*, na primer: *V czirkepnom verhi* (1698), in promontorio *Veliki verh* (1698) — Gornji Senik: za *Markovszkim Verhom* (1778); — *Nedelszki verh* (1698) — Gornji Petrovci; in promontorio *Veliki verh* (1778) — Čepinci. V listini iz leta 1211, s katero je madžarski kralj Andrej II. potrdil zemljišče, ki je pripadalo benediktinskemu samostanu v Tihanyu, je trikrat navedena beseda *verh* (*feereh*), in sicer: ad collem, qui vulgo dicitur *Appatfeereh*..., ad monticulum, qui vulgo nuncupatur *Zouafeereh*... ad montem, qui vocatur *Varfeereh* (PRT, X., 508). Prvi primer je *Opatov vrh*, drugi *Sopji vrh* in tretji *Grajski vrh* (vár = grad). Posebej je poudarjeno vulgo = navadno, ljudsko. Torej so tukaj še bivali Slovenci. To je v županiji Fejérmegye, v sredini med severnim delom Blatnega jezera in reke Donave. Isti pisatelj László Erdélyi, ki je objavil to listino, ugotavlja v posebni razpravi Popis ljudstva leta 1211 tihanyjske opatije (A tihanyi apátság népeinek 1211 összejírása)³⁶ tudi, da so med več stotimi imeni besede slovanskega, nemškega in latinskega izvora; toda besedo *-feereh* napačno razlaga z madžarsko besedo *fej* 'glava' in navaja *Apát-fejére*, *Vár-fejére* in *Száva-fejére* (str. 396).

Razen navedenih imen še ti-le primeri: Opis zemljišča, ki leži severno od mesta Pápa, v bližini reke Rabe, se glasi iz l. 1086: ...quod declinatur ad sepulchrum Welen... a quo vertitur per quatuor cumulos ad longum, quod vulgo dicitur *huzen-brazda* (PRT, VIII., 268); *huzeu* = *hoszu* 'dolg', torej dolga brazda. — Holm, hribček, se omenja ob popisu zemljišča samostana Sv. Marjete v Hahótu (de Hoholth) v županiji Zala, severno od Velike Kaniže, v bližini reke Pyske (danes Sárkány), in sicer: 1234: ... per monticulum *holm* dictum cadit in fluvium Pyske³⁷; 1214: ... super terra de Sala duarum villarum, *Stara* scilicet et minoris *Oduory*, ... scilicet *Stara* et *Vduory* particulam quandam (PRT, I., 628). To področje je bilo v bližini kraja Bak, to je južno od Zalaegerszega.

Ivan Zelko

Špitalič pri Slovenskih Konjicah

³⁰ *Ortoay Tinadar*, Geographia ecclesiastica Hungariae incunte saeculo XIV e tabulis Ratione collectorum pontificorum a. 1281—1375 referentibus eruta digesta illustrata, I, Budapestini 1891, 291.

³¹ Ila Bálint — Kovacsics József, Veszprém megye helytörténeti Lexikona, Budapest 1964, 330.

³² *Krajevni leksikon Dravske banovine*, Ljubljana 1937, 697—698.

³³ *Georgius Fejér*, Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis, Budae 1829, IV/3, 437.

³⁴ *Kniesza István*, Ungarns Völkerschaften im XI. Jahrhundert, Budapest 1938, 162, št. 106.

³⁵ Melich János, Szlav jövevényiszavaink, ..., II, 124.

³⁶ Erdélyi László, Nyelvtudományi Közlemények, XXXIV, kötet, 3—4 füzet, Budapest 1904 — A Magyar Tudományos Akadémia kiadása —, 388—416.

³⁷ *Zala vármegye története*, Oklevéltár, I. kötet, — Szerkesztik Nagy Imre, Véghely Dezső és Nagy Gyula, Budapest 1886, 8.